

ירושלמי אקטואלי

יו"ל ע"י "בית המדרש למגידי שיעורים בדף היומי", כפר גנים ג' פתח תקוה

גליון מס' 10 | פרשת מסעי | א' אב תשע"ו

הפרשה בירושלמי

התאריך - מקורו ומניינו במשך הדורות

"ויעל אהרן וכו' בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחודש החמישי". (לג לח)

לאחר שעלו לא"י שנא' בנביא חגי (א א) "בשנת שתים לדריוש המלך" וכן בדניאל (ב א) נאמר "בשנת שתים למלכות נבוכדנצר" וכן שם (י א) בשנת שלש למלך כורש", וכן איתא במש' ריש ר"ה שמתשרי מונין למלכים לענין מעבר משנה לשנה.

מנין לשטרות - בתחילת תקופת בית שני בזמן ששמעון הצדיק שימש ככהונה גדולה אירע המעשה עם אלכסנדר מוקדון (מובא ביומא סט.). ובאותו מעמד התנו בנייהם שיהיו מונין שטרותיהם למנין אתה שנה שבה חזר בו אלכסנדר מוקדון מלהחריב את ירושלים, השנה ההיא היתה ג' תמט לבריאת העולם והוא הנקרא מנין לשטרות, ומצוי הוא בתשובות הגאונים, באגרת רב שרירא גאון, וכ"כ הרמב"ם (פ"א מגרושין הכ"ז) וז"ל 'נהגו כל ישראל למנות בגיטין או ליצירה או למלכות אלכסנדר מוקדון' ע"כ. וכן הובא בכללי עיבור שנים שהובאו בסידורי תימן הקדמונים 'בסוף שנת הארבעים מבנין בית שני מת עזרא הסופר ומלך אלכסנדר מוקדון והיא שנת ג' תמט, ומאחרי שנה זו נהגו כל ישראל מאותו זמן לכתוב הזמן בשטרות ובכתובות ובגיטין, והיא הנקראת כך וכך למנין השטרות'. בשטרי הכתובות נוסח תימן נהגו עד היום לכתוב למנין השטרות, והוסיפו בא"י לכתוב גם תאריך לבריאת העולם. (יעויין בהרחבה בספר טופס כתובות להגר"י רצאבי שליט"א)

תאריך לועזי - מצוי כיום שמשמשים בתאריך לועזי לציון בכל העניינים צ'קים מסמכים רשמיים חוזים וכדו'. הגרע"י זצ"ל (יבי"א ח"ג יו"ד סי' ט') מרחיב מהו מקורו של תאריך זה, וההיתר לשימוש בו. בראשית דבריו מוכיח שאין הדבר ברור כלל שמנין הנוצרים הוא ללידת ישוע הנוצרי יש"ו, ואדרבה הרבה שנים קודם תחילת מספרם כבר מת יש"ו, והוסיף שיש מכותבי היסטוריה החילונים שנמשכו אחר אומות העולם וכתבו שהוא נולד ד' שנים קודם שהתחילו המנין, ויש שכתבו שם שמניינם הוא למלכות רומי ולא ללידתו, א"כ כיון שכותבי התאריך אינם מכוונים ללידתו, אלא רק כי העולם נוהגים כך משום שבקיאים בתאריך זה ועושה כן משום שזהו התאריך המפורסם לבני ברית ולשאינם בני ברית אין איסור בכך, וכן כאשר יש צורך מסחרי לשם פרסום הדבר והכרתו לכל שפיר דמי, אך העיר שיש להקפיד שלא לכתוב חודש ראשון שני וכו' אלא יכתוב בשמותם ינואר, וטעמו כמ"ש הרמב"ן (שמות פי"ב ב) וז"ל וטעם החודש הזה לכם ראש חודשים שימנוהו ישראל חודש ראשון וממנו ימנו כל החודשים שאחריו שני שלישי עד תשלום השנה ב"ב חודש. ומסיים דבריו אף שמעיקר הדין אין איסור, מ"מ במקום שאין צורך גדול ובפרט בא"י יש לכתוב החודשים והשנים למספר בני", וכשיש צורך בדבר טוב לכתוב מלבד מניינם גם לבריאת העולם.

דרש הירושלמי (ר"ה פ"א ה"א) 'בשנת הארבעים לצאת בני' מארץ מצרים' מגיד שמונים השנים ליציאת מצרים.

להבנת הדברים נקדים, אנו נמצאים היום בשנת ה'תשע"ו והיינו חמשת אלפים ושבע מאות ושבעים ושש לבריאת העולם, אולם נראה בהמשך שבמשך הדורות מנו על פי מאורעות שהיו במשך הדורות משום כבוד שמחה ולהבדיל צער ויגון.

מנין לבריאת העולם - בספרים מסדרי המולד נמצא שיסגור ב' מניינים שבהם התחילו למנות לבריאת העולם מולד תוהו ומולד אדם. כידוע העולם נברא בכ"ה באלול (לחד מ"ד) ובא' בתשרי נברא האדם, וכיון שיום אחד בשנה חשוב כשנה שלימה ודאי שה' ימים נחשבים כשנה, נמצא דבריאת האדם היתה כבר בשנה השניה לבריאת העולם, א"כ יש המונים לבריאת העולם כבר בשנה הראשונה והיא הנקראת מולד תוהו (משום שרוב השנה הראשונה היה העולם תוהו ובסוף אותה שנה נברא העולם) או נקראת מולד בהר"ד (ע"ש שכך היה המולד באותה שנה), אך יש המונים שנה לאחר מכן נמצא שהעולם צעיר בשנה והוא נקרא מולד אדם (ע"ש שמונין מלידת אדם הראשון) או מולד וי"ד (ע"ש שכך היה המולד בשנה ההיא), נמצא לשיטתם שנה זו היא ה'תשע"ה ולא ה'תשע"ו. וכתב בעל המאור (ע"ז פ"א) אף שעיקר המנין ממולד תוהו מ"מ נכון הוא המנין ממולד אדם.

למח' זו מצאנו התייחסות הפוסקים לגבי קביעת שנת שמיטה (יעויין בשו"ע חו"מ סי' סז ס"א ובגר"א שם ד"ה והעיקר) כמו כן מצאנו בספר גט פשוט (סקל"א) הו"ד בפת"ש (אבן העזר סי' קכז סט"ז) שהסתפק בגט המגיע ממקום שמונין למולד בהר"ד למקום שמונין למולד אדם וכן להיפך, אם יש לחוש למוקדם או מאוחר ונשאר בספק, ומוסיף דמשום כך תקנו לכתוב למנין שאנו מונין כאן פי' לפי אותו מקום שנכתב, וה"ה בכתובה.

עד יציאת מצרים היו מונין ליצירה ולבריאת העולם, אמנם מיציאת מצרים ככל הנראה מפאת חשיבות ועצמת הנס הגדול התחילו למנות ליציאת מצרים, וזו כוונת הירושלמי בראשית דברינו שמונין ליציאת מצרים, תקופה זו נמשכה עד לבנין בית המקדש הראשון שבנה שלמה המלך שנאמר במלכים (א' פ"ו א') "ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני' מארץ מצרים וכו'", ומשנבנה בית המקדש החלו למנות לבניינו שנא' (שם פ"ט י') "ויהי מקצה עשרים שנה אשר בנה שלמה את שני הבתים". מנין זה נמשך עד לחרבן בית המקדש הראשון שנא' ביחזקאל (מ א) בעשרים וחמש שנה לגלותנו בראש השנה וכו', לאחר מכן מצאנו שמנו עמ"י למלכים שמלכו על עם ישראל הן בגלות והן

להארות ולהערות i7115100@gmail.com

לע"נ
שמעון בן סוליקה ז"ל
הונצח ע"י
משפחת דהן

לע"נ
רבקה וייסטון
בת
ר' יהושע העשיל ז"ל
הונצחה ע"י המשפחה

הונצח ע"י קורן דניאלי
לע"נ של הר"ר אברהם גליק ז"ל

תפילין

הירושלמי בסיום מסכת מגילה עוסק בשאלה בדבר אדם שאין לו יכולות כלכליות לקנות גם תפילין וגם מזוזה, ושואל אותו אדם, מה יקנה במעט המעות שיש בידו, ומה גובר על מה, תפילין או מזוזה.

הירושלמי מביא מחלוקת בין רב חונה לשמואל. לדעת רב חונה עדיף לקנות תפילין, הסיבה לכך היא, שהתפילין זוהי מצווה השייכת אצל כל יהודי כולל אלו ההולכים בדרכים בימים ובנהרות, זאת בניגוד למזוזה שאינה נוהגת אצל אנשים אלו.

לדעתו של שמואל, יש להעדיף מזוזה, הסיבה לכך היא, שכן מצוות מזוזה מתקיימת אף בשבתות וימים טובים, זאת בניגוד למצוות התפילין שאינה שייכת בימים הללו.

"תפילה ומזוזה מי קודם שמואל אמר מזוזה קודמת רב חונה אמר תפילה קודמת מה טעמיה דשמואל שכן היא נוהגת בימים טובים ובשבתות מה טעמא דרב חונה היא נוהגת במפרשי ימים והולכי מדברים מתניתא מסייעה לשמואל תפילה שבלת עושין אותה מזוזה שבלת אין עושין אותה תפילין למה שמעלין בקודש ולא מורידין"

הירושלמי במסקנתו מביא ראייה לשיטת שמואל שמזוזה עדיפה על תפילין, אך הרא"ש (הלכות קטנות הלכות תפילין סי' ל) פוסק כשיטת רב חונא שתפילין קודמת.

ואכן הרמ"א בהלכות מזוזה (יו"ד סי' רפ"ה ס"א) כתב ופסק לגבי אדם שאין ידו משגת לקנות תפילין ומזוזה, שיעדיף תפילין. הרמ"א מוסיף ומבאר לא כטעמו של שמואל בירושלמי שמצוות תפילין עדיפה מפני שחמורה יותר ממצוות מזוזה בכך שנוהגת אף בהולכי דרכים. אלא הטעם שהרמ"א מבאר את פסיקתו, הוא שתפילין הינה חובת הגוף, בניגוד למזוזה שהינה רק חובת הבית. וממילא יש להעדיף תפילין ממזוזה.

אף השולחן ערוך (או"ח סי' ל"ח סעי"ב) פסק: היה צריך לתפילין ומזוזה, ואין ידו משגת לקנות שניהם, תפילין קודמים.

בפשטות היה מקום לומר שהרמ"א נוקט טעם שונה מדברי הירושלמי, אך מדברי רבי עקיבא איגר בהגהותיו על השולחן ערוך מתבאר שדברי הרמ"א משתלבים עם דברי שמואל בסוגייתנו.

רבי עקיבא איגר מביא שני הסברים לדברי הרמ"א.

א. מצוות תפילין חמורה יותר ממצוות מזוזה, שהרי אין לאדם שום אפשרות להיפטר ולמנוע את עצמו מחיוב זה, שהרי חיוב זה אינו תלוי בכלום, אלא הוא חובה על האדם. זאת בניגוד מוחלט למצוות מזוזה, שהיא אינה כלל חובה על האדם. שהרי לא יעלה על הדעת שאדם שאין ברשותו דירה, שנחייבו לרכוש דירה לשם קיום מצוות מזוזה. אלא צוותה התורה את האדם שאם יש ברשותו בית, אזי מחויב הוא בקביעת מזוזה על ביתו, יוצא שאין מקום להשוות חובת תפילין שהיא חובה כה חמורה שלא ניתן להשתמש ממנה, בניגוד למצוות מזוזה שהיא חובה עליו רק אם הוא רכש בית, כלומר זוהי מצווה שניתן להיפטר ממנה באמצעות אי רכישת דירה.

ב. הסבר שונה מביא רבי עקיבא איגר בשם 'בית הלל', לביאור זה יוצא שתפילין חמור יותר רק מפני שהוא חוב על גוף האדם בניגוד למזוזה שאינה חובה על האדם. על פי יסוד זה חידש ה'בית הלל' שמצוות תפילין קודמת אף למצוות סוכה.

רבי עקיבא איגר מביא ראייה לביאורו בדברי הרמ"א מדברי הירושלמי בסוגייתנו, מאחר שהמקור לדברי הרמ"א לדעת רבי עקיבא איגר הם מהירושלמי בסוף מגילה:

"אחר" זה ראיתי בירושל' שמקור הדין יוצא ממנו, ומצאתי להדיא כמ"ש. והכי איתא התם: מ"ט דר"ה שכן היא נוהגת במפרשי ימים והולכי מדבריות ע"ש והיינו כמ"ש דתפילין אין לו להנצל אבל במזוזה אפשר שהוא בים ואין עליו חיוב כלל משא"כ בלולב דגם בים החיוב עליו והוא ברור.

להבנת הדברים מדוע פסק הרא"ש ובעקבותיו השולחן ערוך כדברי רב חונא ולא כמסקנת הירושלמי, יש להעיר שלכאורה הדבר נתון למחלוקת הבבלי והירושלמי.

האם מותר לעשות מתפילין מזוזה?

אם קדושת התפילין חמורה מקדושת מזוזה, יוצא שאין לעשות מתפילין מזוזה, אולם אם קדושת המזוזה חמורה יותר מקדושת התפילין, הרי שמותר לעשות מתפילין בלויות מזוזה.

הברייתא שמביא הירושלמי סבורה שמותר לעשות מתפילין

הירושלמי מכריע כדברי שמואל שמזוזה חמורה ועדיפה, על פי ברייתא שמבואר בה כדבריו. הברייתא דנה בשאלה האם מותר לעשות מתפילין שהתיישנו והתבלו מזוזה.

ידוע הכלל שמעלין בקודש ואין מורידין. על פי כלל זה,

"השיעור השבועי בירושלמי"

להזמנת שיעור אקטואלי מרתק בתלמוד הירושלמי

השיעורים נמסרים ממיטב מגידי השיעורים

מבית המדרש למגידי השיעורים

ניתן לפנות ל: 3785*

ברורה (או"ח סי' ל"ח סקל"ז) הביא את שני הטעמים מדוע תפילין קודמות למזוזה. א, שתפילין מצווה שבגופו ולכן היא עדיפה ממזוזה שאינה חובה שבגופו. ב. שקדושת התפילין חמורה מקדושת מזוזה.

בהמשך דבריו מביא המשנה ברורה את דברי המגן אברהם שציין שגם אם נפסוק כהבבלי שתפילין חמורה ממזוזה, עדיין יש להעדיף מזוזה מתפילין. הטעם לכך הוא שאנו בשונה מכפי שנהגו בזמן התלמוד, איננו מניחים תפילין כל היום אלא רק בשעת התפילה. על פי זה יוצא שהרי האדם יכול לשאול תפילין בכל יום מחברו ובכך לקיים מצוות הנחת תפילין ואף מצוות מזוזה בכך שיהיה בידו אפשרות לקנות במעט שיש לו מזוזה.

סברות המחלוקת הבבלי והירושלמי

שמע לדחות את מצוות השינון של לימוד התורה.

על פי דברים אלו מבאר רבנו מאיר שמחה שאף מצוות תפילין הינה בגדר שינון שיש לדחותה מפני לימוד תורה. שהרי כתבה התורה בחיוב מצוות תפילין: למען תהיה תורת ה' בפיהך. הרי לנו שכל עניינה של התפילין זהו בכדי לעורר אותנו ללימוד התורה.

על פי זה יוצא שמצוות תפילין אינה בגדר מצווה בפני עצמה, אלא כל עניינה לעורר אותנו ללימוד התורה, בניגוד למצוות המזוזה שהיא בגדר מצווה עצמית, מצווה בפני עצמה, ולכן מצוות מזוזה גוברת על מצוות תפילין.

הבבלי לעומת זאת סבור שאין מצוות תפילין נדחית מפני לימוד תורה, ותפילין הינה בגדר מצווה כמו מצוות מזוזה, והיות ויש עדיפות וחומרא למצוות תפילין על גבי מזוזה, שהרי תפילין זוהי חובת הגוף ואף קדושתה חמורה, על כן תפילין קודמת למזוזה.

האם אדם מחויב לחזור על הפתחים לצורך מצווה?

לחזור על הפתחים לצורך קיום מצוות עשה כגון תפילין.

ה'הליכות שלמה' סבור שאף אם ננקוט שהאדם מחויב האדם לחזור על הפתחים לצורך קיום מצוות מזוזה, בוודאי שאין חיוב על האדם לרכוש בית לצורך קיום מצוות מזוזה.

שהרי ידוע הוא שאפילו עני מחויב לחזור על הפתחים לצורך נרות חנוכה, אך לא מצינו שנחייבו לחזור על הפתחים לצורך רכישת או שכירות בית על מנת שיתחייב במצוות מזוזה.

האגרות משה (ח"ד או"ח סי' ד') מוסיף שלמרות שאין האדם מחויב לחזור על הפתחים על מנת לרכוש תפילין, הרי שהוא מחויב להתגבר על בושותו ולבקש מחברו או כל אדם שישאל לו תפילין.

שנתבלו מזוזה, על פי זה יוצא שקדושת המזוזה חמורה מקדושת התפילין. בהתאם לכך פוסק הירושלמי כשיטת שמואל שאדם שאין ביכולתו לרכוש אף תפילין ואף מזוזה יעדיף את המזוזה.

אולם דעת הבבלי במנחות (לב.) שתפילין שנתבלו אין עושים מהם מזוזה, אולם מזוזה שבלתה מותר לעשות ממנה תפילין. והטעם לכך הוא שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה.

היוצא מדברי הבבלי, שמצוות תפילין חמורה ממצוות מזוזה. על פי זה מובן פסק הרא"ש ובעקבותיו השולחן ערוך בהלכות תפילין והרמ"א בהלכות מזוזה שמצוות תפילין קודמת. המשנה

בביאור שורש המחלוקת בין הבבלי לירושלמי מביא רבנו מאיר שמחה ביאור מרתק.

ישנה מכילתא מחודשת מאוד (בא, פרשה יז) הקובעת שאדם הלומד ועוסק בתורה פטור מהנחת תפילין. המכילתא דורשת את הפסוק (שמות יג ט) וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְקֹנֶךָ בְּפִיךָ כִּי בְיַד חֻזְקָה הוֹצֵאתָ יְקֹנֶךָ מִמִּצְרָיִם.

המכילתא דורשת שכוונת הפסוק להורות לנו שאדם המניח תפילין כאילו קורא בתורה, ואדם הקורא בתורה כאילו מניח תפילין. כלומר שכל אדם העוסק בתורה נחשב לו שהניח תפילין וממילא נפטר הוא ממצוות תפילין.

רבנו מאיר שמחה מבאר את סברת וטעם חידוש המכילתא על פי דברי הירושלמי בברכות (פ"א ה"ב) שהביא את דברי רבי שמעון בר יוחאי, שסבור שאדם העוסק בתורה פטור הוא מקריאת שמע, מפני שזה שינון וזה שינון, ואין בכוח מצוות שינון קריאת

הערה נוספת שיש להעיר בסוגיא זו, האם אדם מחויב לחזור על הפתחים בכדי לרכוש תפילין או מזוזה. בנידון זה נחלקו האחרונים. היד שאול' סבור שרק במצוות כיבוד אב מצינו בתלמוד הירושלמי שהבן מחויב לחזור על הפתחים בשביל לזון את אביו, אך ביתר המצוות לא מצינו כן.

הטעם לכך שלא מצינו חובה על האדם לחזור על הפתחים לצורך קיום מצוות מלבד מצוות מסוימות כמו הדלקת נרות חנוכה וכיבוד אב ואם, הוא מפני שמדובר בבשושת גדולה של האדם. והכלל הוא שכבוד הבריות דוחה בשב ואל תעשה מצוות עשה.

אולם לדעת הביאור הלכה (או"ח תרנ"ו) סבור שעל האדם

נכנסים, מאזינים, מבינים ונהנים.

הדף היומי בירושלמי

לקבלת השיעור במייל נא לשלוח כתובת מייל למס' 052-4636288

אדם שרכש משאית והיסב אותה לבית הנע על גלגלים האם חייב במזווה?

פטורים ממזוות מזווה.

הפוסקים דנו בזה לגבי חיוב במזווה בספינה אצל חדרו של רב החובל. אותו ספק שקיים אצל הדירים במשאית מתקיים בחדרו של רב החובל, שהרי הוא דר שם בקביעות, זוהי עבודתו והים הוא מקום משכנו לאורך ימים ושנים.

ה'ערוך השולחן (יו"ד סימן רפו סכ"ז) כתב לחייב את חדרו של רב החובל בקביעת מזווה בברכה, וביאר את החילוק בין המפליגים הפטורים לרב החובל שחייב:

"דבית" שבספינה זהו כשעשו בית עראי בספינה, אבל בספינות שלנו שיש בהם בתים קבועים, וגם בספינות ההולכות על הנהרות שיש בכל ספינה בית קבוע וקורין לה קאיט"א, חייבת במזווה שהרי היא דירה קבועה"

לעומת זאת, ה'קהילות יעקב' הביא את ראיית בנו מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א לפטור ממזווה את חדרו של רב החובל. הגר"ח הביא ראייה מדברי ולשון הרמב"ם (פי"א מהלכות ברכות ה"ב) שכתב: יש מצוה שאינה חובה אלא דומין לרשות, כגון מזווה ומעקה שאין אדם חייב לשכון בבית החייב מזווה כדי שיעשה מזווה, אלא אם רצה לשכון כל ימיו באהל או בספינה ישב. הרי מבואר בדברי הרמב"ם שאף אם ידור האדם בקביעות כל ימיו בספינה עדיין לא יתחייב במזווה.

רב החובל שיש לו בית קבוע בתוך הספינה האם חייב במזווה?

וכתב במעשה רוקח, שטעם הרמב"ם כיון שעיקר עשייתה לא נעשית לדירת קבע. וכתב בשו"ת רביד הזהב (סימן ד) משמע דאף שאירע לפרקים שישבו בה בקבע פטורה דאזלינן בתר תחלת עשייתה. ולכאורה משמע שאם תחילת עשייתה היתה לדירת קבע תהיה חייבת במזווה.

היוצא שבנידון שלנו באדם הדר בבית על גלגלים הדר תלוי במחלוקת האחרונים, לדעת רוב האחרונים אין חיוב מזווה בברכה אולם לדעת ה'ערוך השולחן' יש חיוב מזווה בברכה.

האם אדם המחזיק בדירת נופש חייב לברך על המזווה בכל פעם שמגיע?

אדם הדר בביתו והולך לרגל עסקיו לזמן מסוים, הרי שכהוא חוזר לביתו, הגם בילדיו נותרו בביתו, מתחדשת לה שוב מצוות מזווה ועליו לברך שוב.

רבים מהאחרונים חלקו ותמהו על דבריו המחודשים של רבי עקיבא איגר, וכתבו שלא נשמע זה מעולם, ולפי זה גם אדם ההולך כל יום מביתו לעבודתו וחוזר בערב או לאחר ימים מספר יתחייב שוב במצוות מזווה.

בסוגייתנו בירושלמי למדנו שההולכים במדבריות או המפרשים בימים ובנהרות פטורים ממזווה.

ה'קהילות יעקב' חוקר בגדר פטור זה ממזוות מזווה. האם הטעם הוא מפני שהספינה איננה קבועה, או שהטעם הוא מפני שאין אותו אדם המפליג כעת בספינה דר שם דירת קבע, שהרי מפליג כעת בספינה על מנת להגיע אל מחוז חפצו, וממילא דירתו איננה שם דירת קבע.

לספק זה ישנה השלכה הלכתית מרחיקת לכת על מה שקצת רואים לאחרונה, אנשים שמפני סיבות כלכליות או אחרות רוכשים משאית, עושים לה הסבה ושיפוץ פנימי בכדי להכשירה לבית על כל המשתמע מכך, משאירים את המשאית מבחינה חיצונית ומכאנית באופן שהיא ממשיכה לנוע כרגיל ממקום למקום. ובכך יש להם דירה על גלגלים שהם דרים בה בקביעות כל חייהם.

אם הטעם לפטור מזווה מאלו המפליגים בספינה זהו מטעם שאין דירתם דירת עראי, אלא בנתיים מפליגים שם על מנת להגיע אל היעד, הרי שכאן הדבר שונה, שהרי אותו אדם או משפחה מתכוונת לדור שם לאורך ימים ושנים.

אולם אם הטעם לפטור הוא מפני שהאוונייה והספינה אינן קבועות אלא עשויות להלך ולהפליג ממקום למקום, וחיוב מזווה חל רק על בית קבוע הרי שאף אלו הדירים בבית על גלגלים יהיו

שאלה. רב החובל שרוב השנה הוא דר בספינה, ויש לו שם בית קבוע בתוכה, האם ביתו חייב במזווה, או שמא כיון שהספינה הוא דבר שאינו קבוע, פטור ממזווה?

תשובה. כתב הרמב"ם (פ"ו מהלכות מזווה ה"ט) בית שבספינה פטור מן המזווה לפי שאינן עשוין לדירת קבע. ויש להסתפק מה הדין ברב החובל והמלחים הדירים בקביעות בספינה, ויש להם שם חדרים מיוחדים לדירה, האם החדרים חייבים במזווה, או שמא כיון שהספינה ניידת גם המקומות שדרים שם בקביעות פטורים ממזווה.

לאור מה שלמדנו יש מקום לדון האם אדם הדר בדירת נופש ומגיע אליה כל כמה חודשים. לכאורה כשהוא אינו דר שם הוא לא חייב במזווה, וכשמגיע מתחדש כעת חובת מזווה ואם כן עליו שוב לברך על קביעת מזווה, שהרי כעת נתחדשה לה המצווה שכבר פקעה כשהלך משם ולא דרו שם כל החודשים האחרונים.

רבי עקיבא איגר (בשו"ת ח"א סי' ט') כתב לחדש שאף

עורך: ראש בית המדרש הרב ישראל מאיר ריאני שליט"א

חברי המערכת: הרב איתמר נגר | הרב מאיר וולברשטיין | הרב מרדכי הרבסט | הרב נפתלי וסרמן

כתובת האתר: www.lomdimyerushalmi.org